

Giftfri förskola är ett gemensamt intresse

Konkurrensverkets generaldirektör Dan Sjöblom vid möte med intressenter med anledning av regeringsuppdraget om giftfri förskola den 24 september 2014 i Stockholm.

Det talade ordet gäller

Välkomna till detta möte med där vi nu bjuder in intressenter när vi nu tar oss an regeringens uppdrag att ge stöd åt kommuner för att de ska kunna upphandla giftfritt till sina förskolor i framtiden.

Arbetet att nå fram till ett hållbart samhälle drivs framåt på många olika fronter.

Generella verktyg som lagar och skatter är viktiga sätt att styra. Hållbar upphandling är ett kompletterande verktyg som upphandlande myndigheter förfogar över i sitt arbete att bidra till våra nationella miljö kvalitetsmål. Kemikaliekrav i offentlig upphandling är ett viktigt identifierat styrmedel för att uppnå miljömålet om en Giftfri miljö.

Vi vet att Sveriges kommuner har ett stort behov av, och efterfrågar, stöd och hjälp i sitt arbete för bidra till en giftfri miljö i allmänhet och giftfri förskola i synnerhet.

Miljöstyrningsrådet gjorde på uppdrag av Kemikalieinspektionen en förstudie med namnet "Giftfri förskola – Leka, äta sova" (MSR rapport 2013:29). Den kommer att vara en viktig grundsten i det nya uppdrag vi fick av regeringen i somras och som ska redovisas under nästa år.

Vi vet att det finns behov av stöd och råd till dem som ska köpa in varor till förskolor och andra miljöer där barn vistas en stor del av sin tid. Det kräver stor kunskap att effektivt, ekonomiskt, och i enlighet med gällande regelverk ställa

sådana krav som gör att farliga kemikalier inte förekommer i till exempel leksaker och möbler.

Det ingår därför bland Konkurrensverkets prioriterade uppgifter att ge ett praktiskt och konkret stöd till inköpare i landets kommuner och på andra håll, men även till leverantörsidan, om hur de kan arbeta med kravställande, kopplat till de aktuella produkterna.

Men jag vill understryka att det är inte bara själva kraven som är viktiga. Lika viktigt för att uppnå en hållbar upphandling är att arbeta smart med hela inköpsprocessen, inklusive behovsinventering. Även högre fokus, resurstilldelning och professionalism under den efterföljande avtalsperioden och i samband med uppföljning och utvärdering, har vi som ambition att bidra till.

När man funderar på vilka krav som ska ställas, hur man ska jobba med verifikat och hur uppföljningen ska gå till måste hänsyn tas till det juridiska ramverket. Och det finns en anledning varför vi har dessa upphandlingsregler. De ska vara en garanti för saklighet och opartiskhet i processen kring tilldelningsbeslut. Inom ramen för reglerna har upphandlare i kommuner och myndigheter en stor möjlighet att bestämma vad som köps in. Men inte från vem det köps.

Det är alltså tillåtet att ställa hårda miljökrav, och vi menar att inom ramen för de grundläggande principerna om framförallt likabehandling och öppenhet finns möjligheter för inköpare att gå längre än den EU-harmoniserade lagstiftningen. Upphandlande myndigheter har stor frihet att välja vad som ska köpas in.

Dagens möte är ett led i arbetet med att ta fram ett kravpaket och ett vägledande material som ska underlätta för upphandlande myndigheter att ställa smarta kemikaliekrav vid upphandlingar till förskolor. Ambitionen är att ta fram ett helhetsstöd med en rad olika verktyg. Det handlar om kriterier som rör till exempel hälso- och miljökrav i produktområden som är relevanta för förskola vilket inkluderar nya kriterier för leksaker och husgeråd. Vi kommer att ta fram olika typer av informationsmaterial. Vi ska erbjuda utbildningsinsatser – till exempel på webben. Och vi kommer att kunna ge information via vår stöd-funktion.

En första redovisning av uppdraget kommer att ske till regeringen den 4 maj 2015. Dessutom kommer Konkurrensverket, tillsammans med Kemikalieinspektionen, att genomföra en marknads- och kommunikationsinsats under hela 2015. Målgrupperna för dessa insatser är i första hand inköpare i kommuner, landsting och myndigheter, men även leverantörer kommer att vara en självklar intressent-grupp för våra insatser.

Det är viktigt att involvera leverantörerna tidigt så att de förmår att ställa om sina produkter, insatsvaror eller produktionsmetoder för att möta framtida krav.

Många leverantörer av dessa produkter till svensk offentlig sektor kommer att behöva arbeta med nya krav gentemot sina underleverantörer, alternativt leta efter nya underleverantörer.

Än en gång, välkomna till att bidra till arbetet med att ta fram nya kriterier för upphandling som ska bidra till att förverkliga regeringens vision om en giftfri förskola.

Tack för uppmärksamheten!